

זעת זקנים

עלון שבועי להגדלת ורוממות התורה ולומדיה, והחדרת השקפה טהורה ואמתית לכל אחד מישראל

גליון מס': 267 פרשת חיי שרה שבת קודש כ"ה חשוון תש"פ (23 בנובמבר 2019 למנינם)

בנשיאות מורנו הרב חיים רבי שליט"א

ר"ת	יציאה	כניסה	תל-אביב
17:51	17:17	16:18	ירושלים
17:55	17:15	*16:22	חיפה
17:48	17:15	16:06	באר שבע
17:52	17:18	16:20	
*לנוהגים 40 דק' 16:02			

"לכה דודי לקראת כלה, פני שבת נקבלה"

בס"ד

המשא המרכזי

מורנו הרב שליט"א

לא להאמין לאנשים ולסיפורים

בהסתרה שבתוך ההסתרה גם שם מלוכש השם יתברך כלומר כל מה שרואים ושומעים ומבטיחים זה לא אמת, יש כאן הסתרה בבחינת האדם יראה לעיניי ויה' יראה ללבב (שמואל א. טז. ז.), וצריך להתבונן תמיד מה רוצה ה' יתברך הנמצא בהסתר שבהסתר. בעל אמונה ויראה נזהר מאד מלשון הרע ומכף חובה ומסיפורים שונים ומשונים, ובפרט סיפורים שהם נגד ההלכה וההשקפה התורנית. ועל אחת כמה וכמה שלא להתנהג על פי הסיפורים.

ועיין בספר "רבינו" (דף קו) שאין להאמין לסיפורים. ובספר "הנהגות אהבת ישראל" דף קצו. ע"ש. ועיין בגמרא ברכות (ב:) ובגמרא קידושין (מז). שחששו ופחדו בגלל שיתכן שלא מדייקים! וקל וחומר בדורות שלנו. ועל אחת כמה וכמה כאשר אין הסיפורים והמעשיות מוסיפים עמל תורה ויראה, אלא עושים חיים קלים. וחבל.

כיצד מגיעים לדרגה כזאת? כאשר אדם עמל ויגע בתורה בדפי גמרא ובפרקי משנה ורואה ומתלהב מעומק תורת ה' וחובתו להיות עבד ה' וזוכה לחכמה בינה ודעת ונעשה חכם גדול, או אז, אי אפשר לבלבל אותו ולהשפיע עליו עם כל מיני סיפורים, רק סיפורים על גדולי ישראל של עמל תורה, דקדוק במצוות, זהירות בין אדם לחבירו, שזה מביא אהבת התורה ויראת שמים. ושלוש על ישראל.

ופסוק מפורש בספר תהלים (פסוק עח) **"למען ידעו דור אחרון בנים יולדו, יקומו ויספרו לבניהם"**. ובמפרשים כתבו שבוזה ישימו בטחונם בה' יתברך תמיד. כלומר: סיפורים כאלו צריך לספר על גדולי ישראל, סיפורים שמביאים יראת שמים, ולא ניסים שונים ומשונים שלא בטוח בכלל שקרו באמת.

ה' יזכנו להדבק במעשיהם של גדולי ישראל, אמן.

שמים! כי הוא סומך ומתלהב מבני אדם ולא רואים עליו התלהבות מהמצוות, מהתורה, מההלכה. אבל כאשר אותו אדם באמת ירא שמים ומאמינים לו אך ורק בגלל היראת שמים והאמת שבתוכו, ולא בגלל סיפורים ששונים, הרי זה "כבוד שמים" כי סומכים עליו בגלל המצוות, התורה והיראה שבקרבו. כמו רב ספרא שהיו פיו ולבו שוין, ועליו נאמר "ודובר אמת בלבבו" (מסכת כז). וכולם האמינו לו.

ומסופר בגמרא (כתובות פה) על האמורא רבא שהיה נשוי לביתו של רב חסדא, והיה סומך על דבריה בעדות לחייב שבועה ולא על רב פפא! ולמה? כי את אשתו מכיר ויודע שמדייקת מאד במה שרואה, אבל את רב פפא לא מכירו אישית כיצד מדייק ומעיד, לכן לא סומך עליו. ע"ש. והדברים נוראים ומפחידים! **וכאן** לומדים כמה חמור איסור קבלת לשון הרע, כי גם מי שאומר ראיתי ושמעתי וגם כשהדברים מוקלטים, אסור ואי אפשר להאמין! כי לדעת בדיוק מה התכווין ועד כמה הוא מדייק, זה עבודה גדולה! ובעל אמונה לא מאמין לאנשים ולא מקבל כלום, והכל אצלו בבחינת "עורבא פרח" (בבלי כ"א).

ובזה מובן למה רצה אברהם אבינו אשה מארץ מולדתו, כי אי אפשר להתחבר אלא למי שיש בו מידות טובות ודרך ארץ. ואלה היו משפחה של אברהם אבינו, וניתן להאמין להם ולסמוך על דבריהם. וזה בעצם מה שרואים ברבקה, שעושה חסד עם העבד ועם עשרה גמלים הדורשים מים רבים, ויש לה סבלנות לעשות חסד. ויש כאן שלושה סימנים של זרעו של אברהם, רחמנים, ביישנים וגומלי חסדים (יבמות עט). וראויה היא להיות כלה לאברהם, אשת יצחק אבינו ע"ה.

וזה הביאור הנכון בדברי רבינו נחמן זיע"א (לקוטי מוה"ק ח"א סימן טו אות ג) **"אפילו**

פרשת חיי שרה תשע"ה
כתוב בתורה בפרשת השבוע על אברהם אבינו שביקש מעבדו אליעזר, לקחת אשה ליצחק מארץ מולדתו ולא מארץ ישראל. והוא השביע את אליעזר לקיים הדבר ולא האמין לו ולהבטחתו אלא אך ורק ע"י שבועה. וכך מפורש בפסוק: **"וְאֵשְׁבִיעַךָ בְּה' אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְאֱלֹהֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה לְבְנִי מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי אֲשֶׁר אֲנֹכִי יוֹשֵׁב בְּקִרְבּוֹ"** ואליעזר עשה כן, כמו שמפורש בפסוק: **"וַיִּשְׁבַּע לוֹ עַל הַדָּבָר הַזֶּה"**.

ויש לשאול ולהבין, וכי אליעזר עבד אברהם חשוד לשקר?! והרי אליעזר היה גדול בתורה ויראה! והיה דולה ומשקה מתורת רבו לאחרים (וימלא כ"ה)! והוא שקול כנגד כל תלמידיו של אברהם אבינו עליו השלום (מל"ג ל"ב). והיה אחד מתשעה צדיקים שלא מתו, ונכנס חי לגן עדן (מסכת ד"ק א"כ זוטא פ"ק טו) והיה שומר בשער הציון הקדוש במערת המכפלה אצל אברהם אבינו (כ"ב כ"ה). נו עם כזה מוניטין יש מה לחשוש?! ברור שלא! אז למה הוצרך אברהם אבינו להשביעו בנקיטת חפץ - ברית קודש?

ולמדים מכאן יסוד נפלא!
בעל אמונה בה' יתברך לא מאמין לאנשים ונזהר מאד לבדוק ולהשגיח היטב בכל מעשיהם כדי להגיע לשלמות מעשית ממש בעשייה שלהם. אמונה צריך בתורה, במצוות, בה' יתברך כל רגע ורגע בשמחה ואהבה! אבל באנשים, יש להיזהר מאד ולהיות תמיד בבחינת "כבדהו וחשדהו", ובוזה יכול להיות בטוח שלא תצא תקלה לעולם.

לכן השביע אברהם אבינו את עבדו אליעזר, להפחידו ולזרוזו לעשות בדיוק נמרץ את התפקיד המוטל עליו, כי כאמור, אפילו איש גדול כאליעזר צריך שבועה!

ויש בזה גם סברא, מי שמאמין לאנשים, לסיפורים, להבטחות, זה פוגע בכבוד

תפרגן לעצמך

שלום וברכה מורי ורבותי!

במסגרת הדברים הבודעים עליהם אנו מדברים מדי שבוע, נדבר היום על הנושא הבא:

האם ועד כמה מותר ואפשר להתלהב מעצמך, ממעשיך, מכישוריך או אפילו מהיפוי הטבעי בו נחונת מריבוננו של עולם בשעת לידתך?

בפרשתנו הנאוה נמנים שנותיה של שרה בצורה הבאה (בראשית כג, ט): "וַיְהִי חַיִּי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשִׁבְעַת שָׁנִים שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה". ושואלים חז"ל מדוע מחלקת המילה שנה את שנותיה של שנה לשלוש? ועונים על כך (סוכה בראשית הקדוש זמקוט) "בת מאה כבת עשרים לחטא ובת עשרים כבת שבע ליופי". לאמר, לכך נחלקו שנותיה של שרה בצורה זו, ללמדך שכשם שעד גיל עשרים אין מענישין בבית הדין של מעלה כך היתה שרה עד גיל מאה ללא חטא, בבחינת בת מאה כבת עשרים לענין החטא. ולעומת זאת, בהיותה בת עשרים היתה היא כבת שבע ליופי.

ועל פסקה זו השנייה נשאלת השאלה - איזה שבח ויקר הוא לשבח אשה בת עשרים ביופיה של ילדה בת שבע, והלא דרכה של בת העשרים היא לטפח ולשמר את יופיה הרבה יותר מילדה בת שבע, ואם כן מהי העדיפות ליופי בת השבע בו אנו משבחים את שרה אמנו בהיותה בגיל עשרים?

ואת התשובה לכך עונה מרן ראש ישיבת פורת יוסף, הגאון רבי יהודה צדקה זיע"א. בת עשרים כבת שבע ליופי, אין הכוונה שהיה יופיה בגיל עשרים כיופיה של ילדה בת שבע, אלא שהיה היחס שלה כבוגרת בת עשרים ליופי, כיחסה של ילדה בת שבע לאותה מעלה.

לאמר, כשם שילדה בת שבע אינה מתפארת, מתגאה ומתנשאת בעקבות יופיה, ואינה "עושה מזה עסק", כך היו דרכה ואורחותיה של שרה בגיל עשרים למרות יופיה הנדיר. וכמאמר חז"ל (מנילה ט"ז ע"ב) ששרה היתה אחת מיפות העולם לדורותיו.

וכאן נשאלת השאלה: האם באמת אסור לאדם להעריך ואף להתלהב מעצמו ומעלות בהן חנן אותו ה' יתברך? האם נכון הדבר לקבל מתנה טובה מה' יתברך ולא "לחשבון" לה? ובפרט, לאור דברי חז"ל במקומות אחרים בהם לימדונו את המאמר הבא "כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם" (סנהדרין ל"ז ע"ב) ודומיו, אשר מהם מתברר שההערכה העצמית אותה אמור האדם לחוש כלפי עצמו אמורה להיות גדולה ועצומה אף למעלה ממידותיו ומציפיותיו מעצמו, ואם כן מה השבח והיקר בשרה אמנו על כך שלא העריכה את עצמה במתנת שמים זו?

והתשובה לכך, מחולקת לשניים. החלק הראשון תלוי ממה מתלהבים והחלק השני הוא תלוי למה גורמת אותה התלהבות.

ונתחיל מהראשון. כאשר אדם מתלהב מיכולות או מעלות חיצוניות, אין מקום להערכה ולהתלהבות זו, כי ההתלהבות וההערכה מחיצוניות בטבען אמורות לגרום אך ורק להרס וחורבן. וזאת, משום שטיפוח מעלות חיצוניות עלול לבוא בנקל על חשבון דברים חשובים ואמיתיים הרבה יותר.

ולדוגמא, איש או אשה כי ישקיעו ביופיים, בכוחם או בממונם כמטרה ולא כאמצעי, פעמים רבות ימצאו את עצמם משקיעים זאת על חשבון דברים ערכיים וחשובים הרבה יותר, כגון: חיי רוחניות, חיי משפחה או חיים נאותים שבין אדם לחבירו. לעומתם, מי שיקח את מעלותיו החיצוניות וישתמש בהן במינון הנכון, יזכה אמנם להערכה כלשהי לגביהן, אולם לעולם לא תבוא אותה חיצוניות על חשבון הפנימיות האמיתית.

להתענג על ה'

הרב אליהו רבי ראש הכולל

וכמאמר הפסוק (משלי ל"ג, ט): "שקר החן והבל היופי אשה יראת ה' היא תתהלל", לאמר, אשה יראת ה' היא זו שתהיה ראויה להתהלל גם בחן וגם ביופי המתלווים אליה, משום שהשכילה לנהל את עיקר חייה סביב המטרה האמיתית ולהשאיר את הדברים החיצוניים כבני ליווי בלבד.

היסוד השני אליו צריכים לשים לב בטרם מתלהבים ממעלה חיצונית ואף פנימית, הוא להיכן מובילה אותה ההערכה וההתלהבות. אם אותה הערכה והתלהבות גורמת לאדם להתייחס לעצמו בצורה טובה וערכית יותר ולהבין שלדבריו ולמעשיו יש משקל, הרי שהתנהגות זו תוביל אותו לחשב יותר את דרכיו ואף להכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות.

אולם, אם אותה הערכה תגרום לו להתנשא על אחרים ולהתגאות במעשיו עליהם, הרי שבין אם הערכה זו נובעת מדבר רוחני וכל שכן וקל וחומר אם היא נובעת מדבר גשמי, גורמת היא להרס ואובדן עד כדי איבוד הדעת ובעקבות כך שיקול הדעת לחיים ממש. שרה אמנו בחכמתה השכילה להבין שיופיה אינו הדבר האמור לאפיין אותה, היא אף היתה אמורה להיעלב ולהיפגע לו מאן דהוא או מאן דהיא היה משבח ומפאר אותה בעקבות יופי זה. המאפיין של שרה בעיניה היו מידותיה יראת השמים המיוחדת ואצילות הנפש בה נחנה. היופי ושאר המעלות החיצוניות היו אמצעי ליווי מְשֻׁנֵּים עד בלתי נחשבים בלבד.

ומה הרייח הגדול והעצום אותו מרוויח האדם, אשר אינו מתפתה להתפאר ולהתלהב מהחיצוניות? הרי הוא לפניכם:

אדם שהחיצוניות חשובה בעיניו, דורש מדי פעם ולעיתים קרובות את התייחסות החברה והערכתה כלפיו, משום שהתוכן והפנימיות האמיתיים שלו אינם מספקים את רוחו הגבוהה, תהיה אשר תהיה. כך שבכל החלטה ובכל צעד שיעשה בחיים יחשב תמיד את דעת החברה ואת השפעת אותו צעד על הערכתה לחיצוניותו. לעומתו, האדם השלם הזוכה להתייחס לפנימיותו ולאישיותו כאל עיקר, לעולם לא יתלה את כושר החלטתו במבטי ההערכה של החברה.

גם בימינו ישנם מנהיגים המקבלים החלטות מדיניות של מלחמה ושלווה על פי סקרי דעת הקהל. ההחלטות מתקבלות על פי חברות הסקרים יותר מאשר על פי פורומים של ביטחון וממשל, כך שההבנה שניתן לנהל חיים על פי מבטי החברה אינה מופרכת...

במשפחה, בלימודים, בחברה ובעסקים מתבקש כל אחד מאיתנו לקבל החלטות, אשר רובן ככולן מהותיות הן להמשך החיים והדרך. המשכילים שבינינו יזכרו תמיד לקבל את ההחלטה לאחר הפעלת כושר שיפוט אמיתי הן בדברים הערכיים, הפנימיים והנכונים. קלי הדעת, לעומתם, יקבלו את ההחלטה על פי חוות הדעת המפוגגת לה הם מצפים מהסובבים, קרובים ורחוקים כאחד.

ביום זה נלמד כולנו מדרכה של אמנו הראשונה - שרה, אשר בתבונות נפשה השכילה והנחילה לכולנו את הזכות ואת החובה לנהוג על פי שיקול דעת הרואה נתונים פנימיים אמיתיים וערכיים בלבד ואינה מתבססת ואינו נוטה אחר נתוני חיצוניות שקר וכזב.

יזכנו ה' יתברך ללכת בדרכי אמותינו הקדושות, ולזכות עוד בטרם נקבל את ההחלטות, לעמוד בצמתים אשר שתי הדרכים הנוטות מהם מובילות לאיך טוב וחסד, כשהברירה תהיה בין טוב לטוב יותר, בנחת שלווה ובמילוי כל המשאלות, וכן יהי רצון ונאמר אמן. ברוכים תהיו!

שאלה יפה

שׁוֹת ממורנו הרב שליט"א

נמצא בסמוך אליהם. והשאלה היא, מה יהיה הדין אם אדם ראה את הקברות דרך חלון המכונית, ולא היה באפשרותו לברך היות ולא היה סמוך אליהם, ובתוך שלושים יום הוא שוב עומד סמוך אליהם, האם יכול הוא לברך? והאם מברכים ברכה זו גם על קברי צדיקים?

תשובה: לברך סמוך לקברות הוא רק לכתחילה, וכשאין ברירה אפשר לברך גם מרחוק, וכגון מהמכונית וכדומה (ועי' בספר יקרא לחיי פקד י"ב סעי' כ"ג), ולכן אם לא בירך מהמכונית, הרי שהפסיד הברכה, וצריך שיעברו שלושים יום מזמן הראייה ואז יברך, וגם בסמוך לקברי צדיקים מברכים ברכה זו.

לאכול מוצרי חלב בהשגחת הרבנות בלבד

שאלה: האם מותר לאכול מוצרי חלב בהשגחת הרבנות?

תשובה: מותר. ויש לדעת שמוצרי חלב הנמצאים תחת פיקוח השגחת המהדרין, זה בעיקר על חליבה בשבת, כך שלמעשה אין הבדל בין הפיקוח הרגיל של הרבנות לפיקוח המהדרין, ולכן מותר לאכול גם מוצרים שיש עליהם השגחת רבנות בלבד. ויש מחמירים בחלב עכו"ם, ואשריהם שמהדרין בכך, אבל אין למחות ביד המיקלים בכך. ומפורש כן בילקוט יוסף שמותר לאכול מאכלים חלביים הנמצאים תחת פיקוח השגחת הרבנות (ועי' ילקוט יוסף

יור"ד סי' פ"א סעי' ט"ו וסעי' כ"ג, והפנה).

והובה עוד יותר להחמיר בקדושה לאנשים, ובצניעות לנשים, כמה שיותר, וספק צניעות לחומרא, וספק קדושה לחומרא, וספק חלב עכו"ם לקולא!

טוענת רבנית

שאלה: האם מותר לאשה ללמוד קורס של טוענת רבנית, או שמא יש בזה חוסר צניעות?

תשובה: ראוי להימנע מכך, שהרי גם להיות טוענת רבנית זה בעיה, משום שטוענת רבנית היא כמו עורך דין רק בשינוי אדרת, והבעיה בטוענת רבנית שהוא עוזר לבני הזוג להתגרש זה מזה, במקום להשכין שלום ביניהם, ובטוענת רבנית יש עוד בעיה של צניעות. אולם טוענת רבנית היא חרדי באמת, ועושה את מלאכתו נאמנה לעזור בתביעות משפטיות וכדומה, ולא בשביל להפריד בין בעל ואשתו חס ושלום, הרי זה מצויין (ועי' כתובות פ"ב פרי"ד ג"ה ל"ח ח"א).

עצות טובות להשכין משמעת חיובית בבית

שאלה: כיצד ניתן להשכין משמעת בבית?

תשובה: צריך לקבל הדרכה חינוכית, אולם היסוד של הכל הוא, להקשיב לילדים, לדבר איתם, לשמוע אותם, לחזק אותם, להרעיף עליהם הרבה עידוד, ולומר להם רק מלים טובות ומילות חיבה, וכן לתת להם ממתקים כאשר הם מתנהגים יפה, ולעשות להם כעין מבצע של נקודות טובות על מעשים טובים, על ידי מדבקות בטבלה, וכאשר הם מתנהגים יפה, הם מקבלים מדבקה, והמלצה, ונקודה יפה, ולאחר שמצטרף להם עשרים או שלושים מדבקות, הם זוכים לבגד נאה לשבת, או נעליים חדשות כפי הצורך והענין. ובואי שצעה זו יכולה להועיל רבות לשיפור התנהגותם, וכמובן לא לשכוח להתפלל תמיד לה' יתברך על הכל.

כבר אינו יכול להתפלל עוד מנחה. השאלה היא, האם מדובר כאן דוקא ב'ברכו' שלפני תפילת ערבית, או שמא הוא הדין שאסור לענות גם על 'ברכו' שלפני 'עלינו לשבח'?

תשובה: כידוע, מעיקר ההלכה אין אומרים 'ברכו' בקדיש האחרון שלפני 'עלינו לשבח', לא בשחרית (ועי' לור"ח סי' קנ"ג), ולא בערבית (ועי' לור"ח סי' ר"ט סעי' ב'), אלא שכיום נוהגים לומר 'ברכו' לפני סיום תפילת ערבית ושחרית בין בחול בין בשבת, וכמו שציין רבינו כ"ח החיים (ס"א).

כך שלמעשה, על עניינת 'ברכו' שלפני 'עלינו לשבח' אין דיני תוספת קבלת שבת וכיוצא בזה, ובפרט כאשר הציבור כבר קיבלו עליהם שבת קודש בעניינת 'ברכו' שלפני התפילה, או במזמור שיר ליום השבת (כמנהג לור"ח סי' רס"א), ולכן גם מי שלא התפלל עדיין מנחה יכול לענות 'ברכו' שלפני 'עלינו לשבח', ופשוט.

והידוש נפלא מצינו בכ"ח החיים (סי' רס"א), שאף שאין שום כוונה בעניינת 'ברכו' שלאחר תפילת ערבית כאמור, מכל מקום, כל אחד ואחד לפי עומק השגתו וכוונתו, ותשוקתו לקדושה, זוכה לקבל נר"ן הידועים, כפי בחינתו. והביא כן בשם הזוהר הקדוש, ע"ש.

שימוש בשבת קודש בשקית 'במבה' שהתרוקנה מתוכן

שאלה: האם מותר להשתמש בשבת בשקית במבה וכדומה לאחר שהתרוקנה מתוכן, ולאסוף את כל הלכלוך שעל השולחן ולשים בתוכה, ולאחר מכן לזרוקה לאשפה, או שמא יש בזה איסור של מתקן כלי?

תשובה: לדעת מרן רבינו הגדול זיע"א מותר לכתחילה לעשות כן, ואין לחשוש לאיסור כלל. ובין בפחית שתיה, בין בקופסת זיתים, בין בשקיות ביסלי ובמבה, וכן כל כיוצא בזה, מותר לשבור הקופסאות ולקרוע השקיות, ולהשתמש בהם בשבת קודש, ואין כאן לא בונה ולא סותר ולא כלום (ועי' באורח מאלו בחז"ר שבת ח"א דף ע"ג ע"א). ומותר אף לשתות באותו כלי, משום שלבסוף הפחית נזרקה לאשפה, ואין כאן תיקון כלי, ומעיקרא נעשה על דעת כן (ועי' בה"ש פ"א). וכן אין בקופסאות או בשקיות אלו שם של מוקצה, כל זמן שלא זרקן לאשפה (ועי' חז"ר שבת ח"א דף קכ"ט), ולכן בנידון דידן, מותר להכניס הלכלוך לתוך שקית הבמבה וכדומה, ומשם לאשפה. וכמובן שיש ליהרר שהפסולת תהיה ראויה למאכל בהמה, שאם לא כן היא אסורה בטלטול, ומותר רק בטלטול מן הצד.

הנחת תבשיל על פלאטה כבויה שתדלק לאחר זמן

שאלה: האם מותר להניח בשבת קודש תבשיל שיש בו רוב רוטב, על פלטה כבויה שתדלק לאחר זמן על ידי שעון שבת?

תשובה: מותר לעשות כן לכתחילה, ובלבד שהאוכל והרוטב יהיו מבושלים כל צורכם, ומפורש כן למרן זיע"א בחזון עובדיה (שבת ח"א דף ע"ג ע"א, ויבי"ח ח"א סי' ט"ז). ובאמת שתבשיל כזה משמח את כולם לקיים עונג שבת וכבוד יום.

לברך סמוך לקברות כאשר כבר ראה אותם מרחוק ולא בירך

שאלה: מובא בהלכה (לור"ח סי' רכ"ג), שיש לברך על הקברות ברכת 'אשר יצר אתכם בדין', רק כאשר

הנחת נייר טישו בקופסת התפילין לספוג הזיעה

שאלה: אדם הנוהג להניח באופן קבוע [בפרט בקיץ] נייר טישו עבה בתוך קופסת התפילין מלמטה תחת התיתורא, כדי שהנייר יספוג את הזיעה, ומידי פעם משליך את הנייר ומניח נייר חדש. האם הנייר נעשה תשמיש קדושה וצריך גניזה?

תשובה: מסתבר שאין בנייר זה דין של תשמיש קדושה, ולכן אף שהתפילין מונחים עליו ממש, מותר לזרוקו לאשפה. והנה שני טעמים בדבר: האחד, משום שהנייר טישו אינו מונח שם לעולם אלא לשעה, וכשעובר זמן מסוים מחליפו וזורקו, ומפורש כן במשנ"ב (סי' מ"ט ס"ק י"ג), ע"ש. ועוד, כיוון שמטרת הנחת הנייר הוא למנוע קלקול מחמת הזיעה, אין בזה גדר כיסוי, ודמי לדין טלטול בשבת קודש, שמותר לטלטל ברשות הרבים בגדים שהוא לבוש בהן, אולם בגד שהוא עשוי להציל מטינוף, אין לו דין תשמיש לאדם, ואין לו דין בגד, ולכן אסור לטלטלו (ועי' שנת י"ג). ורק כאשר מכוון לשם תשמיש שהוא כיסוי לתפילין, אז יש לו דין כיסוי ותשמיש קדושה, כן נראה לכאורה.

להשאיר את הטלפון בעת התפילה על מצב של רטט

שאלה: אדם שרגיל להיכנס לבית הכנסת כאשר בכיסו מונח טלפון במצב של רטט, וזאת כדי לדעת אחר התפילה מי התקשר אליו. האם יש בזה בעיה הלכתית?

תשובה: אכן יש כאן שתי בעיות: האחת, להניח בכיס טלפון נייד על מצב של רטט בעת התפילה, הוא דבר שפוגע בכבוד בית הכנסת, והיה עדיף שהאדם יהיה ברמת זיזע מהתפילה (ועי' לור"ח סי' ס"א), ולא הטלפון. ועוד, כאשר אדם מתכוון שלא לענות לטלפון הנייד, מצוה לכבותו בכדי שלא להכביד על המתקשר, בזה שממתין זמן רב בלא מענה, ואלו מצוות של בין אדם לחבירו. ולכן אם אינו מתכוון לענות, צריך לעשות בטלפון תא קולי ללא צלצול כלל, שניתן להשאיר הודעה, ולאחר מכן ישמע את ההודעה ויחזור למי שצריך לחזור, וזה מצוין. והעיקר שהטלפון לא יהיה בכיס של התפילין, ולא בכיס שבבגד, משום שהרטט מטריד, ואין כאן מורא מקדש.

ועינינו הרואות שבשיעורי תורה, או בכנס תורני מסוים, או באסיפת הורים וכיוצא בזה, מרשים לעצמם הנוכחים במקום, משום שדבר זה מונע מאיתנו להתעלות ולהתקדם בעבודת ה'. וכמה כואב לראות איך הורים רבים מזניחים את ילדיהם, ואינם שמים לב אליהם, שכל היום הם עסוקים במשחקי מחשב וכדומה, ואילו הם בשלהם, עסוקים בהודעות ודיבורים כל היום, והבית נהרס רוחני וגשמי, וחבל.

לסיכום: טלפון נייד שהוא כמו הטלפון שבבית, בלי הודעות ובלי כלום, הרי זה טלפון 'כשר' למהדרין, ומרגישים בו קירבת ה' תמיד. וכשאין ברירה ויש צורך לקבל בעבודה כל מיני הודעות וכיוצא בזה, יש לעשות כן על ידי הפקיד שבמשרד וכדומה, ותו לא, ובוה זוכים לקרבת ה' יתברך.

עניינת 'ברכו' שלפני 'עלינו לשבח', למי שעדיין לא התפלל מנחה בערב שבת

שאלה: מובא בהלכה (חז"ר שבת ח"א ע"ג ע"א), אדם שטרם התפלל מנחה של ערב שבת, לא יענה 'ברכו' במנין שהתפללו קודם לכן מוקדם יותר, שהרי אם יענה